

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра музичного мистецтва

**Мирослава Сточанська
Наталія Чернецька**

**АРАНЖУВАННЯ ДЛЯ ВОКАЛЬНОГО АНСАМБЛЮ
У СУПРОВODІ БАНДУР**

Методичні рекомендації

Луцьк
Вежа-Друк
2022

УДК 780.8:780.614.13(072)

C-82

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(Протокол № 3 від 16.11.2022 р.)

Рецензенти:

Євгенєва М. В. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Шиманський П. Й. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичного мистецтва Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Сточанська М. П., Чернецька Н. Г.

C - 82 Аранжування для вокального ансамблю у супроводі бандур [Ноти]: методичні рекомендації / Мирослава Петрівна Сточанська, Наталія Григорівна Чернецька. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. – 36с.

Видання містить інформацію про особливості створення аранжування музичного твору для вокального ансамблю у супроводі 3-х партій бандур та практичні поради щодо засвоєння специфічних умінь здобувача освіти для творчої роботи з вокально-інструментальним колективом. Методичні рекомендації призначені для самостійних занять та мають навчально-методичний характер.

УДК 780.8:780.614.13(072)

© Сточанська М. П., Чернецька Н. Г. 2022
© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2022

Зміст

Вступ.....	4
I. Теоретичне осмислення понять: <i>ансамбль, вокальний ансамбль, вокально-інструментальний ансамбль, ансамбль бандур, аранжування</i>	5
II. Практичні поради: створення ансамблевої партитури.....	8
III. «Віночок повстанських пісень» – аранжування Н. Никитюк (Чернецької), М. Сточанської.....	9
Нотні приклади:	
- <i>музичні тексти оригіналів</i>	13
- <i>новостворений текст аранжування</i>	16
- <i>аудіозапис звучання аранжування</i>	27
Висновки.....	28
Список використаних джерел.....	30
Рекомендована література.....	31

Вступ

Методичні рекомендації «Аранжування для вокального ансамблю у супроводі бандур» направлені на підготовку бакалавра спеціальності 025 Музичне мистецтво освітньо-професійної програми Музичне мистецтво при вивченні здобувачем вищої освіти ОК «Постановка голосу та вокальний ансамбль», ОК «Основи перекладення та аранжування творів для бандури та ансамблю бандуристів» та на підготовку магістра спеціальності 025 Музичне мистецтво освітньо-професійної програми Музичне мистецтво при вивченні здобувачем вищої освіти ОК «Перекладення та аранжування для бандури».

Пропонований навчально-методичний матеріал допоможе здобувачам освіти у самостійній роботі над засвоєнням специфічних умінь ОК «Постановка голосу та вокальний ансамбль» та творчої роботи над репертуаром, а саме: здійснення аранжування для вокального ансамблю у супроводі бандур.

Авторські рекомендації, що вміщені у виданні, сприятимуть засвоєнню практичних вокальних навичок й умінь у роботі з вокальним ансамблем ОК «Постановка голосу та вокальний ансамбль», допомагатимуть у роботі з вокальною та інструментальною партитурами, розвиватимуть музичний смак та розширять професійну ерудицію. Вивчення практичних порад щодо музичного матеріалу, аналіз та опрацювання нотних прикладів (*оригінальні тексти одноголосної мелодії – новостворена партитура – відеозапис нового звучання*) дозволять доповнити візуальні та уявні враження від перегляду партитур, підготувати здобувача до колективного виконавства на основі вокального ансамблю у супроводі бандур, а також до наступної роботи з вокально-інструментальним музичним колективом.

I. Теоретичне осмислення понять:

ансамбль, вокальний ансамбль, вокально-інструментальний ансамбль, ансамбль бандур, аранжування

Ансамбль (франц. *ensemble* – спільно, разом) – 1. Група виконавців, які виступають спільно (дует, тріо, квартет, квінтет, секстет тощо). В практиці музичного виконавства існують ансамблі різного складу: вокальні, інструментальні, вокально-інструментальні тощо. 2. Спільне виконання музичного твору кількома виконавцями. 3. Узгодженість, злагодженість виконання [7, с.13].

Гра в ансамблі вважається найефективнішою формою залучення молодого покоління до активної музичної діяльності та його музично-естетичного виховання. Завдяки ансамблевому виконавству розширюється музичний світогляд, формується художній смак, звукова культура, розуміння форми, стилю, змісту виконуваного твору, а також виховується слуховий контроль, сценічна майстерність, а свідоме осмислення суми цих умінь розвиває інтелектуальне мислення [2, с. 80].

Окрім того, колективне виконавство розвиває музично-виконавські навички музиканта, формує відчуття злагодженості загального звучання, сприяє усвідомленню колективної творчості та різносторонньому розвитку творчої особистості.

Вокальний ансамбль – група співаків, які виступають спільно (дует, тріо, квартет, квінтет, секстет тощо). Вокальні ансамблі поділяються на однорідні (дитячі, жіночі, чоловічі) та мішані. У сучасній естрадній музиці вони входять до складу вокально-інструментальних ансамблів [7, с. 44].

Вокально-інструментальний ансамбль – 1. вокальний ансамбль, який виступає у постійному складі з інструменталістами. 2. Група вокалістів, де інструменталісти виступають і як співаки [7, с. 44].

Ансамбль бандур – інструментальний колектив. Він має свою специфіку звучання. Це зумовлено насамперед однотипним складом інструментарію, адже залучені лише бандури. Такого складу колектив відрізняється камерним

звучанням, вишуканим тембровим забарвленням. Проте, найбільше, що вирізняє ансамбль бандур, до складу якого входить унікальний музичний інструмент «істино український витвір» (за Г. Хоткевичем), це яскраво виражений національний колорит.

Бандурний ансамбль має ще одну специфіку. У більшості – це вокально-інструментальний колектив. Цей жанр бандуристів має особливу складність, яка полягає в тому, що кожен учасник є одночасно і співаком, і акомпаніатором. Л. Мандзюк підкреслює, що «ансамбль бандуристів – це гуртовий спів з інструментальним акомпанементом самих же співаків» [2, с. 81].

Визначний український етнолог, фольклорист, письменник, основоположник академічної бандури Гнат Хоткевич, характеризуючи звучання бандури, пише: «Бандура – музика серйозна. Не можна унісонний супровід, відсутність користування регістрами, тембрами, нюансами вважати музикою серйозною, ...необхідно добитись органічного поєднання співу з інструментальним супроводом і оволодіти усім багатством виконавських прийомів. Важливо здобути право називатись оркестром бандуристів, а для цього потрібно, щоб бандури прозвучали. Цього не досягнете збільшенням кількості виконавців». Цього можна здобути тільки правильною структурою, правильним взаємовідношенням вокалу і супроводу» [6, с. 87].

Нині стало можливим створення багатства і об'ємності «оркестрового» звучання супроводу бандурних ансамблів завдяки акустично-технічним можливостям удосконаленої сучасної бандури та достатньо високому технічно-виконавському рівню молодих бандуристів. Тому інструментальний акомпанемент впевнено може набути відповідного смислового значення залежно від загального задуму, драматургії чи характеру твору.

Акомпанемент може мати різноманітні функції, а саме: пасивно «тримати педаль», легко підтримувати вокальні партії чи вторити їм, може звучати як «рівноправний партнер» чи бути цілком незалежним, самостійним, активним, насиченим. «У будь-якому разі слід уникати примітивного «унісонного»

невизначеного бандурного супроводу, потрібно домагатися від бандурних партій повноти і багатства фарб «оркестрового» звучання» [4, с. 7].

При створенні інструментальної ансамблевої партитури радимо зважати саме на цей аспект.

Аранжування (франц. *Arranger* – упорядковувати) 1. Переклад музичного твору для іншого складу виконавців; спрощення чи ускладнення текстового викладу музичного твору для виконання його голосом, інструментом, ансамблем тощо [7, с.14].

Перекладення (аранжування) музичного твору – цілком закономірне і досить популярне явище у музично-виховній та виконавській практиці. Цей вид музичної діяльності дає змогу розширити звуковий та фактурні можливості поєднання голосів та інструментів, сприяє підвищенню професіоналізму молодих музикантів, збагачує навчальний і концертний репертуар. Створення здобувачем власного нового викладу музичного тексту для ансамблю дозволить розвинути внутрішній гармонічний та тембровий слух, музичний смак, відчуття форми тощо, спонукатиме до креативності та сміливих творчих пошуків.

Важливо звернути увагу, що оригінальний твір композитора завжди розрахований на певний склад голосів, інструментів, чи їх поєднання. Виконання першоджерела іншим складом виконавців у новому текстовому викладі передбачає деяке порушення авторського задуму. Тому необхідним буде дотримуватись завдання – максимально зберегти художньо-образний зміст оригіналу, його характер, ідейно-виразову сутність. Таким чином, музичний твір, що вже набув популярності у своєму першопочатковому звучанні, позитивно, чи навіть з цікавістю буде сприйнятий у новому [4, с.8].

Для успішного результату при здійсненні аранжування радимо керуватись двома основними принципами:

- новий виклад музичного твору (*ансамблева партитура*) має бути максимально наближеною до оригіналу (*мелодія, гармонія, структура, форма*);
- новостворений нотний текст має бути логічним та зручним для

виконання вокальним та бандурним ансамблями.

Під час здійснення аранжування допустимі деякі зміни фактури, штрихів, динаміки, виконавських прийомів, можлива і зміна тональності, регістрів. Проте, кожне з нововведень повинно мати виправдання [3, с.49].

На початку роботи з музичним текстом потрібно досконало вивчити оригінальний його виклад, здійснити детальний розбір та аналіз музичних характеристик твору, а саме: мелодії, ритму, гармонії тощо. Не менш важливо наперед продумати драматургію твору, його динамічний план. Тільки за умови чіткого уявлення майбутнього звучання, можна приступити до здійснення аранжування. Практично процес здійснення аранжування твору буде складатись з наступних моментів:

- відбір (вибір);
- перекладення;
- порівняння з оригіналом;
- апробація.

Окрім того, хочемо звернути увагу на важливість доцільності вибору кожного конкретного твору. Насамперед слід уявити майбутнє його звучання у виконанні саме вокального ансамблю у супроводі бандур, а також пересвідчитись у достатньому технічно-виконавському рівні ансамблістів. Не менш важливим буде зважити і на технічно-виразові можливості голосів та бандур, врахувавши їх звуковий діапазон та зручну для виконавців тональність.

II. Практичні поради: створення ансамблевої партитури

Для наочного прикладу ми обрали три різноманітні за характером твори: повстанські пісні «Гей, там на півночі Волині»[1, с. 23]та «Виряджала дівчинонька свого милого в УПА» [1, с. 104]та стрілецька пісня «В горах грім гуде»[5, с. 54].

Обрані одноголосні пісні розмістили за порядком відповідно їх характеру і образного змісту, поєднали в одну композицію і назвали її «Віночок повстанських пісень». Аранжування здійснено для триголосного жіночого

ансамблю (сопрано I, сопрано II, альт) та 3-х партій бандур. Робота виконана у творчо-мистецькій лабораторії «Тріо бандуристок «Дивоструни» ВНУ імені Лесі Українки».

Пісні, що увійшли до композиції різняться характером, фактурою викладу вокальних та інструментальних партій, застосуванням різноманітних прийомів аранжування. Твір пройшов апробацію часом, використовується у навчальному процесі мистецьких навчальних закладів України, виконується різноманітними ансамблями у концертній практиці.

До методичних рекомендацій вміщено аудіозапис звучання запропонованого прикладу у виконанні Лауреата міжнародних конкурсів тріо бандуристок «Дивоструни» ВНУ імені Лесі Українки у складі Катерини Ковальчук, Алли Клімук, Наталії Чернецької (керівниця Мирослава Сточанська). URL <https://soundcloud.com/user-338158095/08-2>

URL:<https://divostruni4.webnode.com.ua/>

URL:<https://www.facebook.com/Тріо-бандури...>

URL:<https://youtu.be/IR3rV3G0dls>

«Віночок повстанських пісень»

аранжування Н. Никитюк (Чернецької), М. Сточанської

Важливою умовою успішної творчої роботи здійснення аранжування буде дотримання принципу – кожна зміна чи доповнення до оригіналу повинні мати своє виправдання. Також необхідними стануть зручність виконання музичного матеріалу, обрання відповідної тональності та діапазону голосів, застосування логічних виконавських прийомів тощо.

Певну складність у здійсненні такого виду аранжування становитиме перетворення одноголосної мелодії на вокально-інструментальну партитуру. Адже перекладач повинен сам створити цілком новий вокальний (3-х голосний) та інструментальний (3 партії бандур) виклад. Тому будуть необхідні попередній аналіз та вивчення першоджерела, уміння визначити гармонічний план, музична уява, творча фантазія. Не менш важливими стануть і попередні

знання звукових, тембрових, технічних можливостей голосів та інструментів, а також уміння по-новому «почути» твір, усвідомити його характер. Це дасть змогу за допомогою нових засобів музичної виразності досягнути саме того звучання, що зможе передати ідейно-емоційний зміст твору.

І ч. композиції – «Гей, там на півночі Волині»

Для творчої роботи за основу взято одноголосну мелодію. Вона дещо змінена за поширеним народним варіантом[1, с. 23]. З тієї ж причини використано і слова у першій фразі: «Гей, там на півночі Волині...». У композицію включено лише 2 строфи цієї пісні.

Тональність: G-dur;

Темп: Andante;

Розмір: 4/4;

Динамічна шкала: mp – f;

Діапазон голосів: сопрано I: d¹–e²;

сопрано II: d¹–c²;

альт: a–g¹.

Для роботи обрано названу тональність через її зручність для бандури і голосів. Спочатку уявно гармонізуємо тему, виставляємо відповідний бас. Далі будемо створювати вокальне триголосся на основі визначеного попередньо гармонічного плану. Мелодія природно прозвучить «в терцію». Розподілимо цей матеріал між двома партіями сопрано. Додаємо нижній голос. Звіряємо його з гармонічним планом і басом.

На цьому етапі пропонуємо уявити загальну структуру твору, форму, місце цієї пісні у композиції. На нашу думку, зважаючи на характер мелодії і зміст слів, доцільно буде розташувати її на початку.

Далі – створюємо бандурний супровід. На основі отриманого триголосся, лінії баса та дотримуючись гармонічного плану, складаємо кожну з партій бандур, звіряючи їх по вертикалі зі створеним вже музичним текстом. Для об'ємності та повноти звучання важливо слідкувати, щоб кожна з партій несла певну функцію і охоплювала різні регістри. Партія I-ї бандури –

протискладення. Вона являє собою самостійну, відносно мелодії, лінію октавами у високому регістрі. Партія II-ї бандури – ритмічно-гармонічна фігурація, яка заповнює середній регістр восьмими тривалостями. Партія III-ї бандури – ритмічно активна, рухлива. Саме вона задає темп і характер ще у двотактовому вступі і далі впродовж твору. Загалом, фактура бандурного супроводу насичена, доповнює і збагачує звучання вокального ансамблю.

II ч. композиції – **«Виряджала дівчинонька свого милого в УПА»**

Для творчої роботи за основу взято одноголосну мелодію. До композиції ми включили поширений в народі варіант слів початкової фрази (в дослідженні Є. Гіщинського: «Проводжала раз дівчинонька...») і три куплети слів [1, с. 104].

Тональність: e-moll;

Темп: Largetto;

Розмір: 4/4; 2/4; 4/4;

Динамічна шкала: p– f;

Діапазон голосів: сопрано I: e¹– f²;

сопрано II: e¹– d²;

альт: c¹– a¹.

Для аранжування за основу взято одноголосну мелодію. Гармонізуємо спочатку тему, виставляємо відповідний бас. Неодноразово звертаючись до мелодії, на основі продуманого попередньо гармонічного плану творимо триголосся. Дві партії сопрано в основному викладено «в терцію». Партія альта доволі самостійна, включено епізоди імітаційного проведення (21-й, 30-й, 42-й такти), епізод вокалізу (29-й – 30-й такти).

Створюючи супровід, ми обрали насичену фактуру викладу музичного тексту.

Розпочато цю частину активним емоційним вступом *mf*, що поступово переходить у *p*. Тему доручено партії II-ї бандури у високому регістрі. У партії I-ї бандури – мелодичний зворот чотиризвучними акордами *arpeggio*, партія III-ї бандури – активна ритмічно-гармонічна фігурація шістьнадцятими тривалостями. У 4-му такті цій партії доручено *пасаж* шістьнадцятими на фоні

гармонічної педалі двох інших партій.

Під час вступу вокального ансамблю тема, як і належить, переходить до нього.

Партія I-ї бандури має *протискладення* у високому регістрі. Бандурний ансамбль далі виконує супровідну роль, дещо більше заповнюючи зменшення руху мелодії.

У ліричному другому куплеті, де соло має сопрано I, зменшується загальне звучання і вокального ансамблю, й інструментального. Слід звернути увагу на октавні проведення у високому регістрі партії II-ї бандури. Вони застосовані для підкреслення особливої емоційності.

Третій натхненний динамічний за характером куплет готує інструментальна частина ідентична вступній. Музичний матеріал вокального триголосся і бандурного ансамблю повторюється як у першому куплеті.

III ч. композиції – «***В горах грім гуде***»

Тут дещо змінено ритмічний малюнок початкової фрази (тривалість нот: восьма-восьма на восьма з крапкою – шістнадцята) для відтворення гостроти ритму і відповідного характеру маршу [5, с. 54].

До композиції взято два куплети пісні.

Тональність: G-dur;

Темп: Maestoso;

Розмір: 4/4;

Динамічна шкала: mp– ff;

Діапазон голосів: сопрано I: g^1-d^2 ;

сопрано II: d^1-h^1 ;

альт: $h-g^1$.

Цю пісню розпочинає двотактовий вступ *f*. Матеріал аналогічний тому, якийбувна початку композиції. Прикметно, що його застосовано як об'єднуючий елемент.

Пунктирний ритмічний малюнок у вокальному ансамблі початку пісні підтримує активна басова лінія бандур. Партія III-ї бандури впродовж всієї

пісніособливо рухлива. Вона має пасажі шістнадцятими(52-й, 53-й такти), репліки – восьмими (53-й, 54-й, 59-й, 63-й такти), октавні послідовності – восьмими тривалостями (56-й, 57-й, 60-й, 61-й такти). Загалом, фактура музичного викладу інструментального ансамблю насичена. Динаміка у розвитку до *ff*.

III. Нотні приклади

1. Музичні тексти оригіналів

ГЕЙ НА ПІВНОЧІ, НА ВОЛИНІ

Бодоро

Гей на пів- но- гі, на Во- ли- ні там, де ство-
ри- ла- ся У- ПА, там вже вое- крес- ла У- кра-
ї- на і за- лу- на- ла сво- бо- да, там вже вое-
крес- ла У- кра- ї- на і за- лу- на- ла сво- бо- да.

Гей на півночі, на Волині,
Там, де створилася УПА,
Там вже воскресла Україна } 2 рази
І залунала свобода.

Про контингенти там не знають,
Люди живуть немов в раю,
Бо за ту волю золотую
Волинь пролляла кров свою. } 2 рази

Горіли села і містечка,
Борці боролись ніч і день.
В перших рядах борців-героїв } 2 рази
Згинув Івахів, наш Василь.

ПРОВОДЖАЛА РАЗ ДІВЧИНА

Товірно

Про-вод-жа-ла раз дів-чи-нонь-ка сво-го ми-ло-го в У-ПА -
ко-ня ве-де, збро-ю не-се, в ру-ці хуст-ка ви-ши-та.

Проводжала раз дівчинонька
Свого милого в УПА -
Коня веде, зброю несе,
В руці хустка вишита. } 2 рази

Шовком хустка мережена,
Щоб старостів пов'язать:
«Візьми її, мій соколе,
Будеш мене споминать.» } 2 рази

На постою, чи у бою
Друзів своїх бережи!
Гори, луги та оселі
Від ворогів захисти!» } 2 рази

Україно, рідна ненько,
Тобі вірно присягнем,
Що за волю, кращу долю
В бій завзятий ми підем. } 2 рази

3.Б. В ГОРАХ ГРІМ ГУДЕ, АЖ ЗЕМЛЯ ГУДЕ

♩.88 Чітко. Внесено.

1. В го-рах грім гу - де, аж зем-ля гу-де,
 Зем - лю спо-ро - ли гар - ма - - - ти.
 Дро - жить зем-ля, стог - не во - на,
 Пла - чуть зра-не - ні Кар-па - ти, па - ти.

В горах грім гуде, аж земля гуде,
 Землю спороли гармати.
 Дрожить земля, стогне вона,
 Плачуть зранені Карпати. } 2

Хто живий, вставай боронити край,
 Щоб не ходить манівцями,
 Не буде тобі сумно у борбі
 Між січовими стрільцями. } 2

А хто ж то іде і перед веде?
 Диво - це наші дівчата:
 Личко як мак, кругом козак,
 Душа стрілецька завзята. } 2

Не цілуйте їх - на війні це гріх,
 Лиш обнімайте думками.
 Слава тим дочкам, славним юначкам,
 Між січовими стрільцями. } 2

с.Розвадів, Передкарпатське Подністров'я

2. Новостворений текст ансамблевої партитури

«Віночок повстанських пісень» – аранжування Н. Никитюк (Чернецької), М. Сточанської

Віночок повстанських пісень

Аранжування Н. Никитюк-Чернецької,
М. Сточанської

Andante

The musical score is for the piece "Віночок повстанських пісень" (The Little Cup of Rebel Songs). It is arranged for a vocal ensemble and three banduras. The score is in 4/4 time and the key signature has one sharp (F#). The tempo is marked "Andante".

The vocal parts are for Soprano I and Soprano II, and Alto. The lyrics are: "Гей там на півночі Во-".

The instrumental parts are for Bandura I, Bandura II, and Bandura III. The Bass part is also present.

The score includes dynamic markings: *mp* (mezzo-piano) for the vocal parts and *f* (forte) for the banduras. There are also accents (>) over some notes in the bandura parts.

ли - ні ство-ри-лась а - рмі - я у - ПА, там вже во -

скре - сла У - кра - ї - на і за - лу - на - ла сво - бо -

8va

cresc...

mf

mf

mf

10

да. Там вже во - скре - сла У - кра - ї - на і за - лу-

cresc... *f*

1. 2.

13

на - ла сво - бо - да. Го-рі - ли льнє.

f *tr*

Larghetto
16

mf

mf

mf

19

mp
Про - во-джа - ла ді - вчи - но - нька
ді - вчи - но-нька

8va

p *mp*

p *mp*

22

сво - го ми - ло - го в У - ПА. Ко - ня ве - де,

cresc... *mf*

mf

25

збро - ю не - се, в ру - ці ху - стка ви - ши - та. *cresc...*

1.

Шо - вком ху - стка ме - ре - жа - на - я,

Musical score for measures 28-30. The system includes vocal lines, piano accompaniment, and a harpsichord part. The vocal line starts with the word "та." and continues with "ме - ре - жа-на,". The piano accompaniment features a melodic line with a *dim.* marking. The harpsichord part is marked *8va*. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4.

Musical score for measures 31-34. The system includes vocal lines, piano accompaniment, and a harpsichord part. The vocal line starts with the word "щоб" and continues with "ста - ро - стів по - в'я - зать." The piano accompaniment features a melodic line with a *cresc.* marking. The harpsichord part is marked *8va*. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4.

33

Ві - зьми ї - ї, мій со-ко - ле, бу - деш ме - не спо - ми -

mf

mf

36

натъ.

cresc.....

f

f

39

На *mp* по-сто - ю чи у

8va

mp

mp

42

бо - ю по - бра - ти - мів бе - ре - жи,

чи у бо-ю

2/4 4/4

2/4 4/4

2/4 4/4

2/4 4/4

2/4 4/4

2/4 4/4

45

го - ри, до - ли та о - се - лі від во - ро - гів за - хи -

f

48

СТИ. -СТИ.

f

Maestoso *rit.....*

52

Ой, хто там і-де? | І вперед ве-де? | Ди-во-це на-ші ді-вча - та.

mp *cresc.....* *mf*

56

Ли-чко, як мак, | кру-гом ко-зак, | ду-ша стрі-ле-цька за-взя - та.

f

60

1.

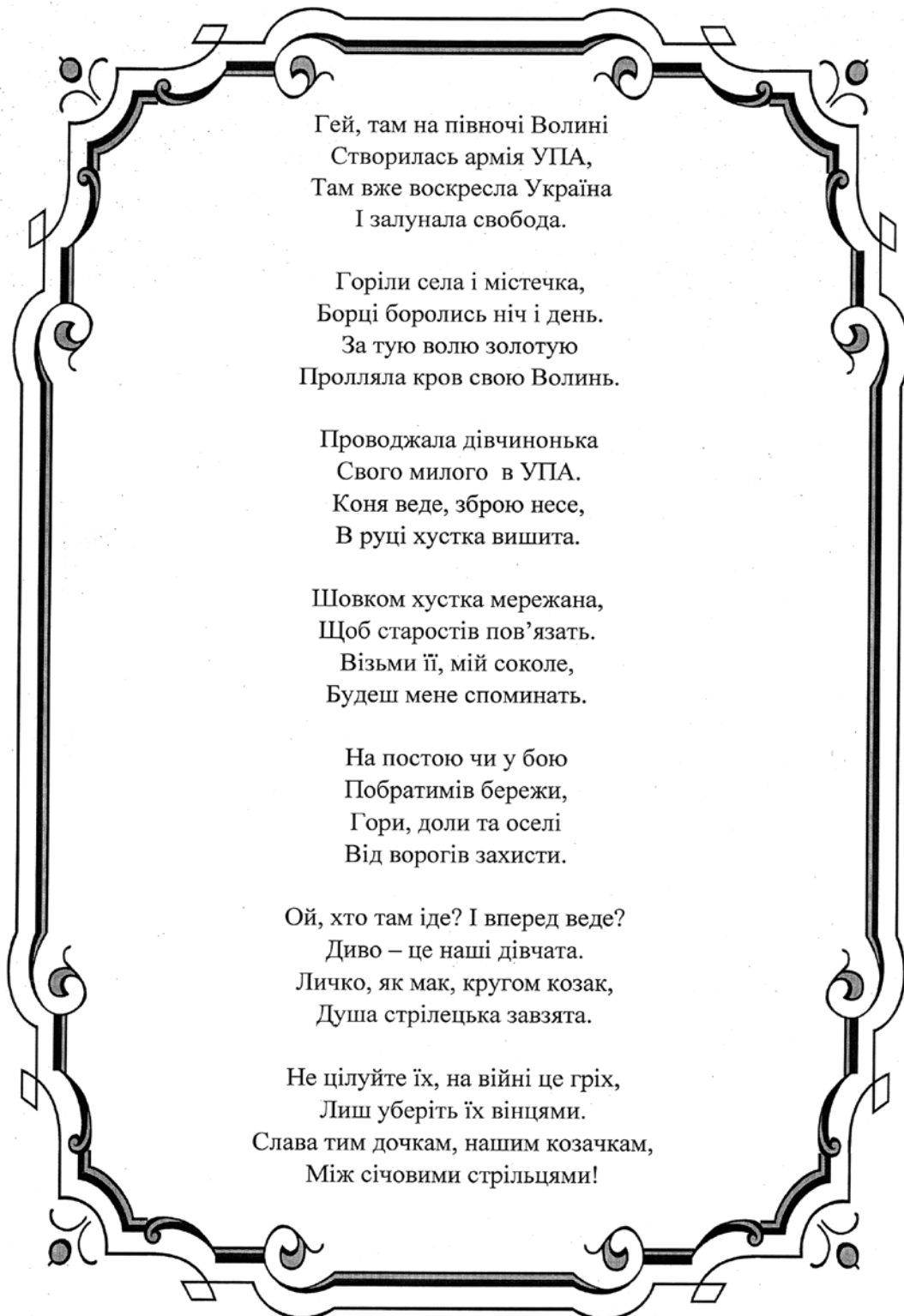
Ли - чко, як мак, кру - гом ко - зак, ду - ша стрі - ле - цька за - взя - та

64

2.

льця - ми.

cresc. *f* *ff*

3. Аудіозапис звучання аранжування «*Віночок повстанських пісень*»

URL: <https://soundcloud.com/user-338158095/08-2>

Висновки

Таким чином, порівнюючи нотні тексти оригіналів і створеної ансамблевої партитури композиції можемо пересвідчитись, що новостворений музичний матеріал зберіг основні засоби музичної виразності в основному незмінними й одночасно отримав нове своєрідне звучання. Одноголосні вокальні лінії оригіналів збагачено ансамблевим вокально-інструментальним звучанням. Вокальні партії виписані у зручному діапазоні, партії супроводу логічно поєднуються за звуковим балансом із вокальними, взаємодоповнюють одні одних. Об'ємність звучання забезпечується присутністю різноманітних функцій оркестрової (ансамблевої) партитури: мелодія, протискладення, гармонічно-ритмічна фігурація, гармонічна педаль, басова лінія. Використано це за необхідності насиченості фактури викладу музичного тексту (наприклад: 24-й – 27-й такти та ін.). За потреби прозорої фактури супроводу, ми застосовуємо інший підхід (наприклад: 29-й, 30-й такти). Завдяки наданню відповідних функцій кожній з вокальних та інструментальних партій, застосуванню різноманітних варіантів фактур викладу музичного матеріалу, використанню різноманітних регістрів, способів гри відтворено повноту «оркестрового звучання» в однорідному ансамблі.

Композиція продумана і в драматургічному розвитку. Частини поєднані між собою відповідно до їх характеру за принципом контрасту: *АВА*. У новоствореній партитурі автори пропонують нові колористичні вирішення, шукають та застосовують незвичні звукові фарби, цікаві драматургічні прийоми тощо. Загалом, поставлена ціль – створити яскраву завершену образну картину.

Аудіозапис композиції здійснений у 2007 році на студії «Кобза» (звукооператор Олександр Богдан).

URL: <https://soundcloud.com/user-338158095/08-2>

Отже, ми продемонстрували приклад створення ансамблевої партитури – аранжування у супроводі бандур. Відповідальним моментом для перекладача тепер стане перевірка нового звучання творчо опрацьованого твору на практиці. При потребі до нотного матеріалу необхідно внести корективи, зміни та

доповнення. Заключним етапом здійснення аранжування буде апробація новоствореної партитури перед слухацькою аудиторією.

Таким чином, учасники вокального ансамблю і ансамблю бандур, музикуючи в колективі, здійснюючи аранжування творів набудуть необхідного досвіду професійного музиканта-виконавця вокально-інструментального колективу та різносторонньої креативної особистості.

Список використаних джерел

1. «За волю України»/ автор-упорядник Євген Гіщинський. Луцьк : «Волинська обласна друкарня», 2002. 316 с.
2. Мандзюк Л. Інтелектуально-творчий аспект предмета «Ансамбль» в класі бандури. *Наукові записки: серія: мистецтвознавство*. Тернопіль; Київ, 2006. № 1 (16). С. 80–84.
3. Кучерук Н., Сточанська М. Інструментальні ансамблі для ладкової кобзи у супроводі бандури, ансамблю бандур: навч.-метод. посіб. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2005. 141с.
4. Сточанська М. Вокальні ансамблі у супроводі бандур (перекладення, аранжування, обробка): навч.-метод. посіб. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2005. 274 с.
5. Стрілецькі пісні / упоряд, запис, вступ ст., комент. та додат. Кузьменко О. Львів : Інститут народознавства НАН України, 2005. 640 с.+ 32 іл.
6. Супрун Н. Гнат Хоткевич – музикант. Рівне : Ліста, 1997. 280 с.
7. Юцевич Ю.Є. Музика: словник-довідник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. 352 с.

Рекомендована література

1. Дмитрук І. Жанр перекладу та його різновиди в сучасному бандурному мистецтві: автореф. дис. ... канд. мистецтвознав.:17.00.03.Львів, 2009.19 с.
2. Дутчак В. Любіть Україну: збірник творів для ансамблів бандуристів. Івано-Франківськ: Плай, 2003. 131 с.
3. Никитюк Н. Особливості творчої і концертної діяльності волинського тріо бандуристок у культурному просторі Волині (80–90 рр. ХХ ст.). *Наукові записки: серія: мистецтвознавство*. Тернопіль; Київ, 2006. № 1 (16). С. 63–69.
4. Сточанська М. Земле, моя земле, я люблю тебе (ансамбль бандуристів): навч.-репертуарний посібник. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009. 264 с. (іл., CD).
URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/12385>
5. Сточанська М. П. З Різдом Христовим віншуємо щиро: зб. ансамблевих партитур (обробка) творів із репертуару тріо бандуристок «Дивостуни». Луцьк, 2011. 100 с. (іл., CD).
URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/12386>
6. Сточанська М. Лесі Українці: зб. ансамблевих партитур творів із репертуару тріо бандуристок «Дивостуни» Луцьк, 2011. 132 с. (іл.,CD).
URL:<https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/12378>
URL:<https://soundcloud.com/user-319732218/sets/les-ukrants>
7. Сточанська М. Напровесні: зб. ансамблевих партитур (аранжування, обробка) творів із репертуару тріо бандуристок «Дивостуни». Луцьк, 2014. 100 с. (іл., CD). URL:
<https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/12388>
8. Сточанська М. Пахнуть роси тишею: зб. ансамблевих партитур (аранжування, обробка) творів із репертуару тріо бандуристок «Дивостуни». Луцьк, 2011. 158 с. (іл., CD).
URL:<https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/12387>
URL:<https://soundcloud.com/user-319732218/sets/pakhnut-rosi-tisheyu>

9. Сточанська М., Чернецька Н. «Пісенне намисто» (тріо бандуристок «Дивоструни»). Луцьк : Волинська обласна державна телерадіокомпанія, СНУ імені Лесі Українки, 2013. 1 електрон.опт. диск (DVD-R); 12 см. Назва з титул. стор. диска. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/12798>
URL: <http://divostruni4/webnode.com.ua>
10. Сточанська М., Чернецька Н. «Сміються плачуть солов'ї» (тріо бандуристок «Дивоструни»). Луцьк : Волинська обласна державна телерадіокомпанія, СНУ імені Лесі Українки, «Вежа-Друк», 2017. 1 електрон. опт. диск (DVD-R); 12 см. Назва з титул. стор. диска.
URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/12800>
URL: <http://divostruni4/webnode.com.ua>
11. Сточанська М., Кучерук Н., Чернецька Н., Ковальчук К. Виконавський практикум: Г. Менкуш Весняна фантазія: методичні рекомендації для самостійної роботи з курсу «Виконавський практикум». Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 60 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/13905>
12. Сточанська М., Кучерук В., Ковальчук К., Клімук А. Виконавський практикум: Р. Ловланд Пісня про таємничий сад: методичні рекомендації для самостійної роботи з курсу «Виконавський практикум». Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 24 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/13906>
13. Сточанська М., Чернецька Н. Спеціальний музичний інструмент (бандура) [Ноти]: метод. рек. [для самостійної роботи на тему «Особливості перекладення, вивчення та виконання вокально-інструментального твору у класі бандури» (на прикладі Арії Одарки «Нема мені порадоньки» з опери «Купало» А. Вахнянина)]. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. 36 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/12377>
14. Чернецька Н. Г. Бандурне мистецтво Волині: від аматорства до професіоналізму. *Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку* : зб. наук. пр. : наук. зап. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Рівне : РДГУ, 2015. Вип. 21. Т. 1. С. 144–150.

15. Чернецька Н. Специфіка діяльності творчо-мистецької лабораторії в освітньому закладі ХХІ століття. *Вісник КНУКіМ: зб. наук. праць*. Київ, 2015. Вип. 32. С. 120–125.
16. Чернецька Н., Сточанська М. Бандурне мистецтво як засіб формування національної свідомості здобувачів ЗВО. *Актуальні проблеми розвитку українського мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції*. Луцьк : Видавничий дім «Гельветика», 2022, с.154–158. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/21029>
17. Яницький Т. Теоретичні засади художнього перекладення музичних творів для бандури: автореф. дис. ...канд. мистецтвознав.: 17.00.03. Київ, 2020, 18 с.

Для нотаток

Для нотаток

Навчально-методичне видання

Сточанська Мирослава Петрівна

Чернецька Наталія Григорівна

**АРАНЖУВАННЯ ДЛЯ ВОКАЛЬНОГО АНСАМБЛЮ
У СУПРОВОДІ БАНДУР**

Методичні рекомендації

Формат 60x84 ¹/₁₆. Обсяг 2,09 ум. друк. арк., 1,85 обл.-вид. арк.
Наклад 100 прим. Зам. 120. Редакція, видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. (0332) 29-90-65),
Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р